Babalık Sorumluluk Demektir
Gönderen Kadir Hatipoglu - Ocak 23 2020 21:22:39

    Ailenin birinci sorumlusu babadır. İslâm ailesi esas itibariyle anne,
baba, çocuklardan meydana gelir. Ailenin terbiyevî işlerinden öncelikle baba
sorumludur. Bu sorumluluğu yerine getirebilmesi için bir kısım yetkilere sahiptir. Bu sebeple
de reis durumundadır baba.
اَلرِّجَالُ
قَوَّامُونَ
عَلَى
النِّسَآءِ
بِمَا
فَضَّلَ
اللهُ
بَعْضَهُمْ
عَلَى بَعْضٍ
وَبِمَآ
اَنْفَقُوا
مِنْ
اَمْوَالِهِ&#16
05;ْ
فَالصَّالِح&#16
14;اتُ
قَانِتَاتٌ
حَافِظَاتٌ
لِلْغَيْبِ
بِمَا حَفِظَ
اللهُ
وَاللاَّتِى
تَخَافُونَ
نُشُوزَهُنّ&#16
14;
فَعِظُوهُنّ&#16
14;
وَاهْجُرُوه&#16
15;نَّ فِى
الْمَضَاجِع&#16
16;
وَاضْرِبُوه&#16
15;نَّ فَاِنْ
اَطَعْنَكُم&#16
18; فَلاَ
تَبْغُوا
عَلَيْهِنَّ
سَبِيلاً

اِنَّ اللهَ
كَانَ
عَلِيًّا
كَبِيرًا “Allah’ın insanlardan bir kısmını diğerlerine üstün kılması ve mallarından mehir ve her türlü harcamada bulunması sebebiyle erkekler, ka-dınlar üzerine yönetici ve koruyucudurlar. Dürüst ve erdemli kadınlar gerçek-ten itaatlı olanlardır. Allah kendi haklarını Kur’ân’da nasıl koruduysa, onlarda öylece kocalarının yokluğunda onların malını, ev sırlarını, namus ve iffetlerini koruyanlardır. Kötü niyetlerinden korktuğunuz kadınlara gelince, önce nasihat edin, vazgeçmezlerse, yataklarında yalnız bırakın ve bununla da yola gelmez-lerse, son çare olarak şer’î ölçüyü kaçırmadan dövün. Eğer size itaat ederler-se, onları incitmekten kaçının. Allah gerçekten yücedir, büyüktür.”[1]
           Babanın sorumluluğu sadece dünyevî değil, uhrevî bir sorumluluktur. Yani baba, aile fertlerinin hem dünyevî, hem de uhrevî saadetlerinden sorumludur. Aslında terbiye, maddî ve manevî her iki ihtiyacın karşılanmasını ifade eder. Babanın bunlardan sorumluluğu, bilhassa Allah’a karşıdır ve son derece ciddî bir sorumluluktur. Pek çok âyet ve hadis bu hususu kesin ifadelerle tesvik etmiştir. Bir âyette şöyle buyrulmuştur:
يَآاَيُّهَا
الَّذِينَ
اَمَنُوا
قُوآ
اَنْفُسَكُمْ
وَاَهْلِيكُمْ نَارًا
وَقُودُهَا
النَّاسُ
وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا
مَلَئِكَةٌ
غِلاَظٌ
شِدَادٌ لاَ
يَعْصُونَ
اللهَ مَآ
اَمَرَهُمْ
وَيَفْعَلُونَ مَا
يُؤْمَرُونَ
“Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi ateşten koruyun. O ateşin yakıtı insanlar ve taşlardır. Başında ise, Allah’ın emrine karşı gelmeyen ve verilen emri yerine getiren haşin ve şiddetli melekler vardır.”[2] İslâm âlimleri, âyet-i kerimenin emrettiği ateşten koruma işinin terbiye ile olacağını belirtirler. Yani aile halkına İslâmî terbiye verildiği takdirde, onların hem dünyevî hayatları, hem de uhrevî hayatları kurtarılmış, ateşten korunmuş olacaktır. Bir başka âyet, aile halkına İslâmî terbiye

vermeyerek ateşe düşmelerine sebep olan aile reislerini insanların en bedbahtı ve hakikî hüsrana, zarara düşenler olarak ilân etmektedir. فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ قُلْ اِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوآ اَنْفُسَهُمْ وَاَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ اَلاَ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللهُ بِهِ عِبَادَهُ يَاعِبَادِ فَاتَّقُونِ “Siz de ey günahkarlar! Allah’ın dışında dilediğinize kulluk edin. De ki: Gerçekten zarar ve ziyana uğrayanlar, kıyamet günü hem kendilerini, hem de ailelerini zarara sokanlardır. Dikkat edin, budur apaçık zarar ve ziyan. Onların üzerlerini ateşten örtüler sarar, altlarında da kat kat ateşten tabakalar vardır. Allah kullarının kalbine işte böylece kıyamet korkusu salar. Ey kullarım! Öyleyse yolunuzu benim kitabım vasıtasıyla bulun.”[3] Görüldüğü üzere, bu ve benzeri başka âyetlerde aile reisine terettüp edecek uhrevî bir sorumluluk, en ağır ifadelerle hatırlatılmaktadır. Kişi, İslâm’ı yaşamadığı için kendini hüsrana atmıştır. Terbiyelerini verip İslâmî hayatı yaşatmadığı için ailesini de hüsrana atmıştır. Böylece kendi hüsranını katlayarak gerçek hüsran sahibi olmuştur. İslâm âlimleri şu hususu söylemekte ittifak ederler: Kişi ailesinden sorumludur. Kıyamet günü çocukları ya şefaatçi olacaktır ya da şikâyetçi. İslâmî terbiyeyi verdiği takdirde, onların sevaplarına aynen iştirak edecek, böylece şefaatlerine mazhar olacak; vermediği takdirde de “Bizim terbiyemizi niye ihmal ettin? Niye ateşe girmemize sebep oldun?” diye şikâyetlerine sebep olacaktır. Bir diğer âyet-i kerimenin meâli şöyledir: اِنَّمَآ

اَمْوَالُكُمْ
وَاَوْلاَدُكُمْ فِتْنَةٌ
وَاللهُ
عِنْدَهُ
اَجْرٌ
عَظِيمٌ “Mallarınız ve evlâtlarınız sizin için imtihandır.”[4] Bu imtihan, aile halkının maddî ihtiyaçlarını karşılama hududunda kalmıyor, onların dinî hayatlarını, uhrevî akıbetleri de içine alıyor. Babanın kurtuluşu, aile efradının kurtuluşu için kendine düşeni yapmasına bağlıdır. Allah’ın yüklediği bu vazifeyi hakkıyla yerine getirerek, aile fertlerinin kalbinde ahiretlerini kurtarma endişesini hâkim kılan ve bu sûretle uhrevî kurtuluşa eren bir aile efradının cennette kendi aralarında yapacakları sohbeti aksettiren âyet-i kerimeler de gerçekten çok manidardır.
قَالُوآ
اِنَّا
كُنَّا
قَبْلُ فِى
اَهْلِنَا
مُشْفِقِينَ
فَمَنَّ
اللهُ
عَلَيْنَا
وَوَقَينَا
عَذَابَ
السَّمُومِ
اِنَّا
كُنَّا مِنْ
قَبْلُ
نَدْعُوهُ
اِنَّهُ هُوَ
الْبَرُّ
الرَّحِيمُ
“Diyecekler ki: “Bakın, dünyada iken çoluk çocuğumuzun arasında yaşarken, günaha düşmekten ve sonumuzdan korku içindeydik. Allah bize bol bol lütufta bulundu da, ta iliklere işleyen cehennem aza-bından korudu. Biz bundan önce dünyada da, O’na yalvarıp ibadet ederdik. Çünkü O, iyiliği bol ve rahmeti geniştir.”[5] Muhterem Kardeşlerim Baba olmak, yalnızca çocuk sahibi olmak değildir. Baba olmak, tatlı bir heyecandır. İlk doğan çocuğuyla baba bu heyecanı, tâbiri câizse “şok” seviyesinde yaşar. Fakat bu hislerin yanında babayı ağır sorumluluklar beklemektedir. Baba olmak; ciddiyet, bilgi ve öğrenme sürecini de beraberinde getirmelidir. Babalık engin sabır, hoşgörü, inanç ve sevgi ister. Bu güzel duygularla beraber babada hemen ideal ölçüler şekilleniverir. “Mükemmel bir baba olmak ve örnek bir evlat yetiştirmek adına neler yapabilirim?” düşüncesiyle, baba büyük bir titizlikle arayış içine girmelidir. Doğumdan önce başlayan babayla çocuk arasındaki bu münâsebet, çocuk doğduktan sonra da artarak devam eder. Çocuk,

babanın kendisine gösterdiği ilgi, sevgi ve alâkayı fark ettikçe aradaki ünsiyet, sevgi ve yakınlık güçlenir. Kur’ân-ı Kerîm’de baba-çocuk arasındaki iletişimi anlatan pek çok âyet-i kerîme vardır. Bu âyetlerde, sorumluluk duygusunun doruğunda olan peygamber babaların oğullarını nasıl uyardıkları, onları en iyi bir şekilde yetiştirebilmek için nasıl çaba gösterdikleri tasvir edilmektedir. Bu kıssalar, babalara en güzel misallerdir. Hazret-i İbrahim’in oğluyla, Hazret-i Yakub’un oğullarıyla, Hazret-i Nûh’un, Hazret-i Lokman’ın oğluyla aralarındaki münasebetleri anlatan kıssalar, bizlere önemli mesajlar vermektedir. Bugün babaların bu kıssaları ve âyetleri bir bir inceleyerek neticelerine göre bir sorumluluk şuuru geliştirmeleri elzemdir. Değerli Kardeşlerim Lokman Hakîm, oğluna şu nasihatlerde bulunmaktadır:
يَابُنَىَّ
اَقِمِ
الصَّلَوةَ
وَأْمُرْ
بِالْمَعْرُ&#16
08;فِ وَانْهَ
عَنِ
الْمُنْكَرِ
وَاصْبِرْ
عَلَى مَآ
اَصَابَكَ
اِنَّ ذَلِكَ
مِنْ عَزْمِ
اْلاُمُورِ
وَلاَ
تُصَعِّرْ
خَدَّكَ
لِلنَّاسِ
وَلاَ تَمْشِ
فِى
اْلاَرْضِ
مَرَحًا
اِنَّ اللهَ
لاَ يُحِبُّ
كُلَّ
مُخْتَالٍ
فَخُورٍ
وَاقْصِدْ
فِى مَشْيِكَ
وَاغْضُضْ
مِنْ
صَوْتِكَ
اِنَّ
اَنْكَرَ
اْلاَصْوَات&#16
16; لَصَوْتُ
الْحَمِيرِ “Ey

oğulcuğum! Namazı kıl, iyiliği emret, kötülükten vazgeçirmeye çalış, başına gelenlere sabret. Doğrusu bunlar azmedilmeye değer işlerdir. İnsanlara karşı kibirlenme ve yeryüzünde çalımla, böbürlenerek yürüme. Çünkü Allah Teâlâ kendini beğenmiş övünüp duran kimseleri sevmez. Yürüyüşünde tabiî ol, sesini alçalt…”[6] “Hazret-i Âdem’in de oğlu Hazret-i Şît’e şöyle nasihat verdiği nakledilmiştir: “Ey Şît! Dünyaya gönül bağlama. Her işin sonuna bakıp neticesinin nereye varacağını düşün. Bir işe başlayacağın vakit, kalbine bir sıkıntı gelirse, o işi bırak, yapma ve hayatın boyunca sürekli danışarak iş yap.”[7] Büyük âlimlerden İmâm-ı Gazâlî Hazretleri de şöyle demektedir: “Ey oğul! Bilmediklerini öğrenmek istiyorsan, ilk önce bildiklerinle amel etmelisin. Allah vergilerinin en hayırlısı, akıl ve ilim olduğu gibi, musîbetlerin en kötüsü de ahmaklık ve cehâlettir.” Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, asırlar ötesinden şöyle seslenir: “Ey oğul! Eğer düşmanını sevmek, düşmanının da seni sevmesini istiyorsan, kırk gün onun iyiliğini ve hayrını söyle. Göreceksin ki o düşman, senin en yakın dostun olacaktır. Çünkü gönülden dile, dilden de gönle yol vardır.” Tasavvuf büyüklerinden İbrahim Ethem Hazretleri ise: “Ey oğul! Vakitlerin en şereflisi olan gençlik çağı, amellerin en faziletlileri için harcanmalıdır. Bu ameller ise, Cenâb-ı Hakk’a olan ibâdet ve tâatlerdir.” buyurur. Şeyh Edebali’nin altın-cevher misâli sözlerini hatırlamakta da fayda var: “Ey oğul! Câhiller arasındaki âlime, zenginken fakir düşene ve hatırlı iken itibârını kaybedene acı!.. Unutma ki, yüksekte yer tutanlar, aşağıdakiler kadar emniyette değildir.” Muhterem Kardeşlerim Peygamberlerin ve çeşitli İslâm büyüklerinin evlâtlarına olan nasihatlerinde vurgulandığı gibi, babaların önce çocuklarını “Allâh’ın güzel kulları olmak üzere” yetiştirmeleri gerekir. Evlâdın güzel bir kul olması için, babanın da güzel bir kul olması şarttır. Eğri ağacın, doğru gölgesi olmaz. Anne ve babalar önce kendi kalplerini doyurmalı, mânevî âlemlerini süslemeli ve engin tefekkür âlemlerinin seyyâhı olmalıdırlar ki, evlâtları da onların ufkuna doğru doludizgin at sürsün, yelken açsın!.. Evlât terbiyesi, çocuk doğmadan başlar. Çocukların bulunduğu ortama göre, doğumla birlikte eğitim, öğretim ve terbiye şekillenir. Bir çocuğun eğitimine ne kadar bilgi ve şuurla ihtimam gösterilirse, o kadar verim alınır. Bir çocuk ne kadar ihmal edilirse, o kadar kendisine ve çevresine zararı dokunur. İslâm büyükleri, çocuklarının yalnızca maddî tahsilini değil, aynı zamanda onların mânevî terbiyelerini de temin için kendilerinin yetemedikleri durumlarda özel hocalar tutarak evlatlarının her yönden donanımlı olmalarını sağlamışlardır. Bugün anne-babalar, pahalı okullara göndermeyi, çocukları için en masraflı oyuncakları almayı, onların gönlünü hoş etmek için her türlü menfî propaganda ve hayat tarzının bulunduğu kitap, dergi, gazete, film vs. almayı “iyi bir ebeveyn olmak” zannediyorlar. Çocuklarımızın karınlarını doyurduğumuz kadar ve belki ondan daha fazla, kalp ve kafalarını nelerle doldurduğumuzla ilgilenmeliyiz. Çünkü insan, karnıyla değil, kalbi ve aklıyla düşünür, hareket eder. Çocuklarımızı, bizim olmadığımız yıllara hazırlamak istiyorsak onlara bir-iki gün bedeninde kalacak şeyler yedirmekle meşgul olmak yerine, iki dünyada da faydası olacak temel bilgileri öğretmekle meşgul olmalıyız. Bu hem onların, hem de bizim kurtuluşumuz için şarttır.

Hakikaten çok şeyle birlikte bugün devir değişmiştir. Bu inkâr edilemez bir gerçektir. Günümüzde eskiden önemli bir yer işgal eden “mâneviyat”, yerini kuru bir maddiyata bırakmıştır. Hislerimiz, duygularımız eski nezâketinde değil. Duyarsızlık, daha çok hâkim... Babalar, anneler ve çocuklar da bu değişimden nasiplerini aldılar. Maalesef her şeyin birbirine karıştığı asrımızda çocukla âile arasına uçurumlar girmiştir. Baba-anne, baba-çocuk, âile-çocuk arasında iletişim bozuklukları mevcuttur. Dışarılar, çocukları kapmak için fırsat kollayan art niyetli insanlarla doludur. Bütün bu menfîlikleri teşhis edebilen babaların, evlâtlarına ve âilelerine karşı olgun ve kucaklayıcı tavırlar sergilemesi şarttır. Muhterem Müslüman Kardeşim Bugünün babası, sadece çalışıp çabalayıp evin nafakasının teminini, yegâne babalık vazifesi sanmamalıdır. Elbette bu da lâzımdır; ev halkının aç ve açıkta olmaması, babaların en öncelikli sorumluluklarındandır. Ancak çocuk terbiyesinde âilevî bütünlük esastır. Bir taraf noksan olunca, o eksiklik çabucak kendini belli eder. Meselâ; terbiyede sadece anne ilgisi tek taraflıdır. Baba tamamlayıcı en temel unsurdur. Anne-baba ilgisi tam, bu sefer okul ve eğitim yok. Bu da eksikliktir. Maddî her şey var, ama mâneviyat eksik... Bu da en önemli eksikliktir. Misallerden anlaşılacağı üzere terbiyede bütünlük ve denge şarttır. Tek bir tarafa aşırı meyil, hayatın gerçeğine uymadığı gibi, çocukların içi dünyasında da tamiri imkânsız büyük yaralar açmaktadır. Dolayısıyla bugün babaların akıllı, şuurlu ve sorumlu davranarak çocuklarıyla güzel bir iletişim içinde olmaları elzemdir. Onları suçlamadan, geniş bir hoşgörüyle ve onların yerine kendisini koyarak çocuklara yaklaşmak ve onlarla ortak bir dil yakalamak gerekmektedir. Babalar; tatlı-sert bir tâkiple, yapıcı ve ibretli anlatımlarla çocukların gönlüne girmelidir. Evlâtlarının ruh dünyasına inme, kalbini fethetme; babaların asıl hedefleri olmalıdır. Bunlar elbette ki kolay şeyler değildir. Büyük bir fedakârlık, gayret, bilgi ve tecrübe ister. Ancak sevgi, duâ, iyi niyet ve gayretle aşılmayacak hiçbir engel yoktur Allah Teâlâ’nın izniyle… Yeter ki babalar, bu niyet ve azimde olsunlar. Değerli Kardeşlerin Öyleyse İslâm’a göre babalık, sorumluluk demektir. Aile fertlerinin dünyevî sorumluluğu sırtında olan kimsedir. Müslüman baba yukarıda zikrettiğimiz âyetlerde dile getirilen sorumluluğun şuurunda olmalıdır. Bu şuur ve bu ağırlık, onun ağzının tadını, uykusunu bir hayli kaçırır. Kahveye, lokale gidecek, sinema ve televizyonun karşısında eğlenecek vakit bulamaz. Çünkü terbiyevî sorumluluk ondan ilim bekler, maddî imkân bekler, gayret bekler, fiilî tatbikat bekler. İlim bekler; çünkü ilimsiz terbiye olmaz. Terbiye için takip edilecek metod da ilim ister. Terbiyede kazandırılması gereken alışkanlık, öğretilmesi gereken şeyler ilim ister. Büyüklerin terbiyesi, küçüklerin terbiyesiyle farklıdır, bunlar da ilim ister. Maddî imkân bekler; çünkü nafaka babanın sırtındadır. Gayret bekler; çünkü kazanmak, öğretmek, alıştırmak, eğlendirmek devamlı gayretle gerçekleşir. Fiilî tatbikat bekler. Sözgelimi, namaz kılmayı, dürüst ve doğru sözlü olmayı çocuk babadan görmelidir. Ailede İslâm yaşanmalıdır. Anne, çocuğun ilk ve en büyük muallimi, mürebbiyesi. Baba da, aynı derecede, belki daha fazla bir sorumluluğa sahip. Baba, özellikle erkek çocuk için bir model, kız için bir sığınak, bir hâmî, bir koruyucudur. Babanın görevlerini maddeler hâlinde sıralarsak şöyle bir liste ortaya çıkar: * Baba, eşine ve çocuklarına karşı sevgi ve şefkatli olmalı. * Baba, aşırı otorite ile çocukları sindirmemeli. Babalık otoritesini ve aile reisliğini

baskı unsuru olarak kullanmamalı. Bizi bu hale getiren bulaşıcı hastalıklardan birisi istibdattır, baskıdır, yersiz otoritedir. Disiplin başka şey, istibdat başka şeydir. * Çocukları hem kendi haklarına sahip çıkan, hem de başkalarının hakkını arayan, yaratılmışlara saygı duyan insanlar olarak yetiştirmeye azamî gayret etmelidir. * Anne ve baba disiplin ve terbiye hususunda aynı değerleri paylaşmalı ve aynı ölçüleri kullanmalı. * Bir erkek, dışarıdaki makam ve mevkii ne olursa olsun, evde “baba” olduğunu unutmamalı. Çocukların seviyesine inerek, onlara tatlı bir dille hitap etmeli, onlarla yumuşak bir diyalog kurmalı. * Çocuklar, babalarını, ulaşılması imkânsız, güç bir insan olarak bilmemeli; her konuda babalarına açılabilmeli; her konuda soru sorabilecek hür düşünceye sahip olarak yetiştirilmeli. * Hür yetiştireceğiz diyerek, tamamen serbest bırakılırlarsa, bu sefer de sınırı aşabilirler. Aşırı hırçın, vurucu, kırıcı olurlar. Hiçbir değeri tanımazlar. Nefis ve arzularının peşinde koşarlar. Bugün, Batılı çocukların ahlâk ve terbiye sınırlarını aşan ve idârecileri bıktıran hareketlerinin dayanak noktası, “tamamen serbest” yetiştirilmelerinden dolayı değil mi? * Anne-baba ile iyi bir diyalog kuramayan çocukların, ergenlikte zorlanacakları, sıkıntı ve problemler cenderesinde bocalayacakları muhakkak. Özellikle ergenlik devresinde ortaya çıkan problemleri kolayca aşamazlar. Her söze alınıp, her şeye kızarlar. * Çocuklar, içine kapanık, sessiz, her şeye boyun eğen, güdümlü, çıtkırıldım bir şekilde yetiştirilmemeli. * Çocuklara bir şey alırken, meselâ giyim-kuşam hususunda, onlara da danışmalı, fikirleri alınmalıdır. Onların görüşlerine mutlaka müracaat etmelidir.

[1] Nisa Sûresi, 34 [2] Tahrim Sûresi, 6 [3] Zümer Sûresi, 15-16 [4] Tegabün Sûresi, 15 [5] Tur Sûresi, 26-28 [6] Lokmân, 17-19 [7] M. Âsım Köksal, Peygamberler Târihi, TDV, c: 1, sh. 69-70

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler